

LUONTOPANEELIN LAUSUNTO KOSKIEHALLITUKSEN ESITYSTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI ERÄIDEN YMPÄRISTÖASIOIDEN KÄSITTELYSTÄ LUPA- JA VALVONTAVIRASTOSSA SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Luontopaneeli kiittää lausuntopyynnöstä koskien hallituksen esitystä yhden luukun periaatteen toteuttamiseksi ympäristöasioiden käsittelyssä uudessa Lupa- ja valvontavirastossa.

Hallituksen esitys sisältää monia hyviä uudistuksia ja lähtökohtaisesti Luontopaneeli kannattaa nyt ehdotettua esitystä lupamenettelyjen yhdistämisestä. Esityksessä on kuitenkin muutama kohta, joita Luontopaneeli toivoo vielä harkittavan.

HE:ssa ehdotetaan YVAL 22 a §:n muuttamista siten, että YVA-menettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamisen edellytyksenä ei enää olisi hankkeen vaihtoehdottomuus. Yhteysviranomaisen päätettäväksi jää, soveltuuko hanke yhteiskuulemiseen. Näissä tilanteissa yleisöllä olisi saman aikaisesti tarkasteltavana laajat YVA- ja lupa-aineistot. Kuulemisaikaa on tämän vuoksi lisätty 30 päivästä 45 päivään.

Luontopaneeli on huolissaan siitä, miten voidaan varmistaa se, että YVA-arvioinnilla ja siihen sisältyvillä kuulemisilla on todellinen vaikutus hankkeen ympäristövaikutusten vähentämiseen, kun mahdollisesti laajojakin selvityksiä ja isoja valintoja edellyttänyt hankesuunnitelma ja sen mukainen lupahakemus (tai -hakemukset) valmistuu ja kuullaan samaan aikaan kuin YVA-selostus. Tämän vuoksi Luontopaneeli ehdottaa, että luovutaan ehdotuksesta laajentaa yhteiskuulemistä tai laajennetaan sitä vain hankkeiden muutostilanteiden luvitukseen.

Mikäli yhteiskuuleminen päätetään ottaa käyttöön pääsääntönä, tulisi vähintäänkin tarkentaa missä tilanteissa se ei olisi mahdollista. Nyt yhteysviranomaiselle jää todella suuri harkintavalta, mikäli ohjeena on vain, että "YVA-lain 1 §:n tavoitteen toteutuminen olisi otettava huomioon ratkaistaessa yhteiskuulemisen soveltuvuutta".

Lisäksi on mahdollista, että kuulemisaikana YVA-selostuksen ja lupahakemuksen/hakemusten laajojen aineistoistojen vuoksi asianomaiset kansalaiset ja järjestöt eivät ehdi tehdä arvioitaan hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista mahdollista lausuntoa tai mielipiteen esittämistä varten. Luontopaneeli esittääkin, että kuulemisten yhteensovittamistilanteissa kuulemisajan tulisi 45 päivän vähimmäisajan sijaan aina olla vähintään 60 päivää.

HE:ssä ehdotetaan myös muutettavan YVAL:n 36 § siten, että sen 2 momenttiin lisättäisiin mahdollisuus olla valtioneuvoston yleisistunnon päätöksellä soveltamatta YVA-menettelyä "yksittäiseen hankkeeseen, jos arviointimenettely olisi mahdotonta toteuttaa hankkeen kiireellisyydestä johtuen vaarantamatta hankkeen tarkoitusta." Luontopaneeli pitää tärkeänä, että ne poikkeukselliset tilanteet, joissa YVA-menettely on mahdollista jättää suorittamatta, määriteltäisiin selkeämmin ja riittävän tiukasti. Pelkkä hankkeen yleisluontoinen "kiireellisyys" ei ole riittävä peruste näin voimakkaalle poikkeamisoikeudelle. Esimerkiksi vihreän siirtymän hankkeissa luontohaittojen välttäminen huolellisen suunnittelun ja ympäristövaikutusten arvioinnin avulla on tärkeää ja syytä pitää lähtökohtaisesti luvituksessa mukana, vaikka kestävyysmurrosta onkin syytä pitää kiireellisenä.

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset edellyttävät kaikkineen, että luontoasiantuntemuksen resurssit varmistetaan uudessa lupa- ja valvontavirastossa. Natura-arvioinnista annettavan lausunnon määräajan lyhentäminen kolmesta kuuteen kuukauteen on yksi esimerkki tilanteista, jotka edellyttävät riittävän luontoasiantuntijaresurssin varmistamista lupa- ja valvontavirastossa.

Luontopaneelin lausunnon ovat laatineet Minna Pappila ja Outi Silfverberg